

tega ne bode maral posvetiti učiteljskemu poklicu. S takim duševno nezrelim učiteljskim naraščanjem se tudi narodovi naobrazbi ne bode koristilo. Šola, narodna izomika, ljudsko blagostanje ohrani se le tedaj na površji, ako se tudi učitelj v službenem, gmotnem, družabnem in pravnem oziru vzdržuje na površju časa.

Naslanjaje se na to izjavo danes tukaj zbrano slovensko učiteljstvo terja:

1.) Uvaževaje prežalostno gmotno stanje vsega slovenskega ljudsko-šolskega učiteljstva — in glede na to, da v kratkem izboljšajo plače c. kr. uradnikom, duhovnikom in častnikom, zahtevamo, da se tudi ljudskim in meščanskim učiteljem, ko so za državo in deželo vendar najvažnejši činitelj, letni dohodki uravnajo, tako, da bodo jednaki onim c. kr. uradnikov v 11., 10. in 9. plačilnem razredu za učiteljstvo ljudskih ter v 10., 9. in 8. plačilnem razredu za učiteljstvo meščanskih šol.

2.) Predno stopi ta uravnava v veljavo, dovolijo naj se v ta namen povsodi in takoj primerne draginjske doklade.

3.) Ker deželni zbori najbrže tudi vprihodnje ne bodo upoštevali § 55. državnega zakona z dne 14. maja 1869. l., da bi učiteljem plače uravnali tako, da bi ti zamogli vso svojo moč obračati v svoj poklic ter da bi jim tudi v resnici bilo mogoče, svojo rodbino živiti primerno okolnostim dotičnega kraja, sklene se, visoko c. kr. vlado naprositi, da blagovoli šolo vsprejeti v svoje področje, to je, ljudska šola naj se podržavi.

4.) V dosego tega naj „Zaveza slovenskih učiteljskih društev“ stopi v dogovor z drugimi deželnimi učiteljskimi društvi v Avstriji, da ukrenejo vse potrebno.

5.) Vsa ta društva naj visokemu c. kr. ministerstvu za uk in bogočastje predlože „skupno spomenico“, v kateri naj se razkrije gorje in prežalostno gmotno stanje vsega ljudsko-šolskega učitelja po avstrijskih deželah.

6.) Ako deželna učiteljska društva — oziroma „zveze teh društev“ — spoznajo za potrebno, pošlje naj se v ta namen posebna deputacija do ministerskega predsednika, naučnega ministra — in celo do Njegovega Veličanstva, presvetlega cesarja in vladarja. Manjše dežele bi bile zastopane po enem, večje pa po dveh ali treh odposlancih.

7.) Službena leta naj se vsled težavnega in napornega dela, ki ga ima učitelj pri vzgoji in pouku mladine, skrajšajo na 35 let, uštevši tudi leta začasnega službovanja.

8.) Naslov „podučitelj“ naj se odpravi brezpogojno.

9.) Tajna kvalifikacija je nekaka nenravna in nepotrebna uredba, torej naj se odpravi.

10. Šolski zakon o nadzorovanju šol predela in popravi naj se v tem smislu, da se krajnim šolskim svetom vzame pravica nadzorstva v pedagoškem in didaktičnem oziru; prepusti pa naj se jim samo oskrbovanje stvarnih šolskih potrebščin.

11.) Glede na to, da pri sedanjih družbenih razmerah dobra vzgoja mladine posebno blagodejno vpliva v korist in blagor državi in deželam, skrbi naj se za večjo

izobrazbo učiteljstva. Ako bi država to zahtevo odklonila, naj potem dežele to velevažno vprašanje prevzamejo same v svojo oskrb po vzgledu Dunajskega mesta.

12.) Posel „občinskega tajnika“ je časten in tak, da ga sme učitelj v prostem času opravljati; torej mu tega višje šolske gosposke tudi ne morejo in ne smejo zabraniti, ker ne nasprotuje zakonito določenim naredbam.

13. Pri bodočih volitvah v deželne zastope naj se po vseh slovenskih pokrajinah postavi vsaj jeden kandidat iz vrste učiteljev v imenik poslancev, da ti potem kot izvedenci v šolskih zadevah pri sklepanju novih šolskih zakonov, ali pa pri preosnovi že obstoječih, zmorejo vedno mnenje izraziti s pedagoško-didaktičnega stališča. Ti zastopniki iz učiteljskega stanu bili bi toraj naši pravi zagovorniki in nekako poročstvo za boljšo prihodnost vsega slovenskega-učiteljstva.

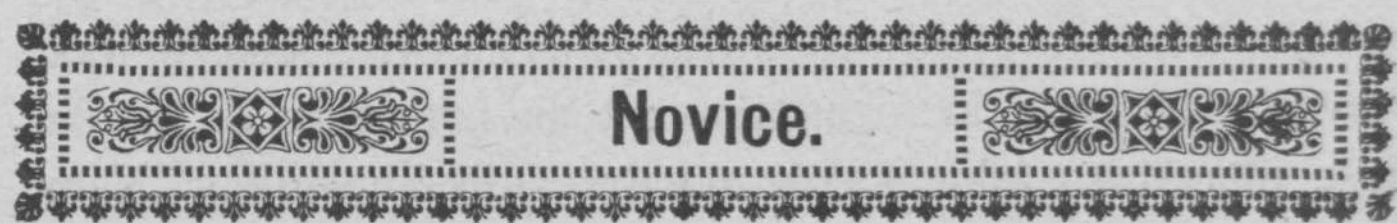
Hvala Vam lepa, da ste me blagovolili toliko časa poslušati. Prosim pa zdaj, da o tem perečem vprašanju izreče še kdo drugi svoje misli — in morebiti tudi svoje pomislike. (Burno odobravanje in „živio“-klici.)

Poučni in zabavni drobiž.

Londonska policija. V Londonu je 15.271 policijskih stražarjev, a navzlic temu se je dogodilo minolega leta 20 024 hudodelstev, med temi 18 umorov in 37 ubojstev. — Zanimivo je poročilo o izgubljenih predmetih, kajti isto osvetljuje pozabljivost ljudij in — poštenost kočijažev: fijakerjev in omnibusov. Le-ti so lani izročili okoli 30.000 predmetov, pozabljenih v vozech. Človek ne bi niti mislil, kaj ljudje vse pozabljajo v kočijah; našli so se: bicikli, perspektivi, šivalni stroj, mačka, kanarček, električna baterija, možgani konja v špirtu in drugo. Največe število dosežajo pozabljene palice in dežniki. Lani jih je bilo 15 626.

Novi perzijski šah se v marsičem razlikuje od svojega prednika. On ne mara v Evropo in niti ne misli na draga potovanja. Zato se ne izpolni želja Francozov, da bi došel obiskat svetovno razstavo leta 1900 — Novi šah je odpravil že preko 8000 nepotrebnih uradniških služeb. Celo službo vojnega ministra je odpravil ker je sam prevzel ta posel. O nje govi varčnosti najbolje govori dejstvo, da upotrebljeva — za orientalskega potentata zares le neznatno svoto — 30.000 gld. na leto, dočim je njegov prednik trošil 2 milijona na leto.

Tunel pod morjem. Italijanski inženir de Johannes je izdelal in razstavil načrt. tunelu, kateri naj bi se napravil pod morjem in kateri naj bi vezal otok Sicilijo in Kalabrijo, in sicer s krajem Aspromonte ležečem na najjužnejšem koncu laškega škornja. Troški za tunel bi znašali 700 milijonov gl.

Novice.

— **Novi krški škof.** Škofom na Krku je namesto Šterka, ki je postal škof tržaški, imenovan preč. g. monsignor dr. Anton Mahnič, profesor bogoslovja v Gorici.

— **Novo poštno in brzojavno poslopje** se je dne 21. t. m. v navzočnosti dostojanstvenikov in zastopnikov raznih korporacij slavnostno blagoslovilo in otvorilo. Frančiškanski župnik g. o. Hugolin Sattner je blagoslovil zgradbo, na kar je nagovoril zbrane g. ministerjalni svetnik pl. Anderlan; odgovoril je poštni in brzojavni ravnatelj dr. Pokorny. Udeleženci

so na to ob sviranju vojaške godbe ogledali nove prostore. Od dne 23. t. m. počenši posluje, že vsi oddelki poštne in telegrafskega urada v novem posloju.

— **Novega lovskega zakona za Kranjsko**, kakor ga je sklenil deželni zbor kranjski, cesar ni potrdil. Največ se zakon zato ni potrdil, ker vlada ne pričakuje od županov, da bi nepristransko razsojali o lovskih odškodninah.

— **Tržaški Slovenci**. Politično društvo „Edinost“ prireja po okolici tržaški prav pridno shode in poučuje ljudstvo. Edna glavnih zahtev, ki se razpravlja na shodih je tudi ustanovitev posebnega okrajnega glavarstva za tržaško okolico. Le ta naprava more namreč rešiti okoličane krutega preganjanja iredentarskega tržaškega magistrata. Da omenjena zahteva poslednjemu ni všeč, je umevno. Kot politična oblast je pošiljal magistrat doslej na shode svoje ljudi za komisarje. Ti pa so postopali jako strankarsko in razpuščali za vsako malenkost shode. Slovenci so se proti temu opetovano pritožili na višjem mestu in dosegli so, kar je edino pravično, da je namestništvo tržaškemu magistratu odvzelo nadzorstvo nad društvi in shodi v tržaški okolici.

— **Druga železniška zveza s Trstom**. Kaker so razmere sedaj, je gotovo, da se ne zgradi predelska železnica, temveč bode tekla nova železnica v Trst čez Kranjsko. Dne 20. t. m. so imeli kranjski državni poslanci posvetovanje z železniškim ministrom vitezom Guttenbergom glede te železnice. Minister se je izrekel zoper predelsko železnico. Ostaneta torej še projekta čez Loko in Bohinj. Vlada je najbolj vneta za bohinjsko železnico, ki se bo najbrže zgradila. Bohinjska dolina in sploh Kranjska mnogo pridobi z novo železnico. Drž. posl. baron Schwegel je v proračunskem odseku toplo priporočal zgradbo bohinjske železnice in poudarjal njene prednosti v finančijem in stratežijem oziru.

— **Družbi sv. Cirila in Metoda v Ljubljani** so poslali od 4. oktobra do 1. novembra t. l.: Veleč. gosp. A. S. Tolminec 10 gld. kot mesečni prispevek za oktober in november t. l.; sl. generalni zastop. banke „Slavije“ v Ljubljani 100 gld. kot darilo veleslav. generelnega ravnateljstva v Pragi; gospa Kristina Fajdiga-va, blagajničarica ženske podružnice v Kamniku, 37 gld. letnine; g. Kristina Divjakova, trgovska pomočnica, 6 gld., katere je med seboj nabralo nekaj Trbovljčank in Trbovljčanov in sicer večinoma kot kazni za tuje besede, po nepotrebnem med slovenskim pogovorom izgovorjene; moška podružnica v Trstu 200 gld.; gosp. Radoslav Silvester, blagajnik podružnice v Vipavi, 22 gld. 36 kr. letnine in 2 gld. iz nabiralnika pri gosp. Perhaveru, podružnica Apače po gosp. prv. mestniku Ant. Božiču 20 gld. 60 kr. letnine; g. Julij Južna pri Sv. Juriju ob Taboru iz nabiralnika v gostilni pri Pošti 5 gld. 80 kr.; g. c. kr. notar Ivan Plantan kot volilo pokojne gospe Marije Jemc-eve po odšteti dedni pristojbini 90 gld.; gosp. Fr. Fajdiga iz Sodražnice 59 kron in sicer: 45 kron 28 vin. dar Sodražanov kot čisti dohodek kegljanja na dobitke in 13 kron 22 vin. iz gostilniškega nabiralnika; ženska podružnica v Logatcu 100 gld. pokroviteljnine; gđ. Ljudmila Roblek-ova iz Litije povodom otvoritve velikovške šole 100 gld., katere so zložile tamošnje čestilke in čestilci našega slavnega pesnika Simona Gregorčiča v ta namen, da se ta naš in celega slovenskega naroda ljubljene vpiše kot pokrovitelj pri Litijški podružnici. Gđ. Ant. Drufovka-va, blagajničarica sežanske ženske podružnice, 50 gld. na račun V. pokroviteljnine; gosp. Viktor Globočnik, deželni posl. in c. kr. notar v Kranju, 5 gld. za „Narodno šolo“ v Velikovecu; sl. uredništvo „Slovenca“ zbirko 17 gld.; slavno omizje stolnega župnišča v Mariboru po preč. gosp. dr. Ant. Medvedu 5 gld. mesto brzojavke v Velikovecu; gosp. Janko Žirovnik, nadučitelj v Št. Vidu nad Ljubljano, za Velikovsko šolo mesto brzojavke k slavnosti 25. oktobra t. l. 42 kron, katere so složili gg. in sicer po 4 krone: A. Belec in Fr. Mekinec; po 3 krone: Gr. Malovrh; po 2 kroni: J. Žirovnik,

Ivanka Zakotnik, M. Rozman, S. Jovan, A. Sič, V. Jaklič, Pavla Wölfling, Fr. Jožek, Fr. Kotnik, V. Cirman, Iv. Sever, Iv. Malinšek in št. vidske pevke; po 1 krono: A. Debeljak, Zofija Warthol, Štefan Pečnik, Jos. Arhar in Fr. Zajec. Vrlo delujoči podružnici na Vrhniki ste podali 181 gld. in sicer: ženska 100 gld. pokroviteljnine ter 42 gld. letnine, moška pa 39 gld. letnine; g. Robert Tominc, c. kr. poštar v Grosupljah, 1 gld. za pobita okna velikovške šole. — Izjavljajoč najprišrčnejšo zahvalo požrtvovalno delavnim rodoljubkinjam in domoljubom izrekamo danes nado, da se bo vsled otvoritve prve družbine narodne šole na Koroškem veliko naudušenje občinstva do naše družbe povečalo, požrtvovalnost pa pomnožila. V to pomozi Bog!

— **Novi vodovod** so slovesno otvorili v Idriji dne 23. t. m. Vodovod je izpeljan s „Kobalovih planin“ in ima dolžine 1500 m. Napravili so se štirje vodnjaki v mestu. Nov vodovod bo velika dobrota tudi za slučaj požara. Gasilno društvo je že poskusilo gonilno moč. Pritisk je tolik, da nese vodo do lin zvonika farne cerkve.

— **Nova pošta**. S 1. decembrom prične v Komendi pri Kamniku poslovati nov poštni urad. Zvezo bo imel urad s poštnim uradom v Kamniku, kamor bo hodil vsak dan enkrat poštni sel.

— **Zmrznil** je 32letni Andrej Triler iz Virmaš pri Škofji Loki. Napil se je preveč vina in sadjevca in na potu domov je obležal in zmrznil. Našli so ga dne 21. t. m. zjutraj mrtvega na nekem travniku mej železniško postajo škofjeloško in Virmaši.

— **Matere ne puščajte otrok samih!** Dninarjeva vdova Terezija Begove iz Loke pri Mengišu je pustila svoje dva 3 in 2letna otroke sama doma. Otroke sta spala v postelji, ki je imela ob straneh omrežje. Ko se je mati povrnila čez eno uro domov, je bil 3letni deček mrtev. Vtaknil je glavo skozi omrežje in se je zadušil.

— **Zima** se nam čedalje bolj ponuja. Po hribih je zapal sneg takoznana, „hrvaška burja“ nam pa pošilja občuten mraz. V Ljubljani se nam tudi danes sneg ponuja.

— **Nesreča v Opatiji**. V Slatini pri Opatiji je gospica Dyk po neprevidnosti pala v morje in utonila.

— **Oproščeni morilec**. V avgustu je bil pred pariškimi porotniki v Marsseillu morilec Pautoffo. Umoril je svojo mater, brata in slugo. Zdravniki so se izrekli, da je blazen. Porotniki so ga vzlic temu obsodili. Sodišče pa ni hotelo izreči smrtne obsodbe in te dni je Pautoffo zopet bil pred porotniki, ki so ga oprostili.

— **Milijon — za zdravje**. Ameriški elektrotehnik Edison sedaj studira, kako bi se dal s pomočjo Röntgenovih žarkov slepcem vid. Dosegel je precej povoljen uspeh. Dunajski milijonar Russ mu je ponudil milijon goldinarjev, ako ga slepote ozdravi.

— **Zginoli bančni ravnatelj**. V Crambaliji v torontalskem komitatu na Ogerskem, je zginil bančni ravnatelj in hišni posestnik Emanuel Popper.

— **Lovski tat — ustreljen**. V Maursmünchu je neki nemški gozdar ustrelil francoskega tatinskega lovca. Poslednji je poprej večkrat ustrelil na gozdarja in ga ranil.

— **Strašna eksplozija**. V dinamični tovarni v Földeju v Westfalski na Nemškem se je v nekem skladišču unel dinamit in eksplodiral s tako silo, da se je zemlja več ur naokrog stresla, kakor o najhujšem potresu. Tovarna se je skoro popolnoma porušila, mnogo oseb pa je bilo raztrganih in ubitih.

— **Boj mej visokošolci**. V Bonhu, kjer študirajo največ samo petični mladeniči, se je te dni mej člani dveh dijaških društev unel na ulici ljut boj, pri katerem je bil jeden visokošolec ubit, več drugih pa nevarno ranjenih.

— **Tožen župan.** Proti dunajskemu županu bile so uložene tri tožbe zaradi razžaljenja časti. Obravnave bi se bile imele vršiti dne 21. novembra. Odpuščeni magistratni diurnist Sepper je tožil župana, da mu je rekel lažnik, in da je v javni seji se izrekel, da njega niso odpustili zaradi političnega prepričanja, temveč ker je na nekem uradniškem shodu uradoma lagal in hujskal zoper mestno upravo. Fijaker Bauer je pa župana tožil, da ga je zmerjal z lopovom, ker se je njegov voz na ulici nekaj zadel v županovo kočijo. Zagovornik dr. Porzer je zahteval, da se obravnava odloži, kajti Strobach je voljen v deželni zbor in je treba deželni zbor prositi za dovoljenje, če se sme sodno postopati. Sodišče je to zahtevo zavrnilo, kajti poslanska imuniteta se še le začne, ko se otvori deželni zbor. Štiri priče, podžupan dr. Neumayr in trije mestni uradniki niso prišli k sodišču. Za to je pa sodišče slednjega kaznovalo s 50 gld. globe. Ko so bili dobili poziv, so se imenovali sklicevali, da ne morejo pričati, ker bi jim bilo to v škodo ali sramoto in so se sklicevali na neki paragraf kazenskega zakonika, ki jih odvezuje v tacihi slučajih pričevanja. Sodišče je pa spoznalo, da ta razlog ni utemeljen in bilo dotičnike v drugič povabilo. Toženi župan k obravnavi ni bil prišel. Obravnava se je preložila, da se še enkrat povabijo priče, oziroma s silo priženo. Surovo postopanje županovo je vzbudilo veliko senzacijo. Židovski listi seveda še strašno pretiravajo. Govori se pa, da so vladni krogi že tudi siti tega, kar uganja župan in bi radi videli, da bi odstopil.

— **Sleparija v Szegedinu.** V Szegedinu so odstranili mestnega knjigovodjo Hussla, ker je v zvezi s tiskarjem Babo osleparil mesto za več tisoč goldinarjev. Babo je preskrboval za mesto tiskovine in papir in je dobil plačanega mnogo papirja, katerega mestu niti izročil ni. Dobiček sta si seveda delila z mestnim knjigovodjo. Misli se, da pridejo na dan še druge sleparije pri mestni upravi.

— **Izrek zdravniškega izvedenca.** Ko so nedavno podirali v Parizu neko hišo, našli so človeško glavo podsuto. Dr. Vippert, slaven zdravnik in pisatelj slavnega zdravniškega dela, se je izrekel, da je moralo kacihi 18 mesecev miniti, kar je bila ta glava komu odrezana. Policija je že hotela nekoga prijeti, ker je bil sumljiv umora, kar pride sin posestnik podirajoče hiše in pove, da je to glavo kupil njegov oče pred 13 leti od nekega krošnjara, ki jo je našel na bojišču La Mans. Oče njegov se zanima za anatomijo. Glavo je dal nekaj popraviti in jej ustavil steklene oči, kar pa „izvedeni“ zdravnik niti opazil ni.

— **Vzdignena ladija.** Pri zadnjih viharjih na Jadranskem morju se je potopila neka italijanska jadernica ob neko skalovje blizu Malega Ločinja. Ladija je peljala 68 sodov marsalskega vina. Te dni je pa neki avstrijski vojni parnik ladijo srečno vzdignil, in spravil v eigalsko пристanišče. Sode, ki so bili nepoškodovani, so prenesli na neko drugo ladijo.

— **Pogorela** je velika tržna lopa v Antwerpenu. Človek ni nobeden zgorel. Pač sta sosedni poslopji hudo poškodovani. Škode je 250.000 frankov.

— **Dinamitna eksplozija.** V Konskievu na Ruskem Poljskem sta se te dni razleteli dve hiši vsled vnetja dinamita. Več ljudi je podsulo. Kako je prišel dinamit v hišo sredi mesta, se še ni dognalo.

— **Oropan bankir.** V Plessu na Pruskem so neznani roparji umorili bankirja Kohna v njegovi pisarni in ga oropali. Policija je tri sumljive osebe zaprla in je več hiš preiskala. O uspehu te preiskave se še nič ne poroča. Umorjeni bankir je seveda bil žid.

— **Oropan trgovec.** V Moskvi so našli v njegovem stanovanju umorjenega trgovca Arameda Andafi Sejd Kosina. Trgoval je z dragoceninami. Morilec je vse dragocenosti odnesel.

— **Album tajnih policijstov.** Kodanjska policija našla je pri nekem anarhistu, katerega so prijeli, celi album tajnih policijstov. Na zadnji strani je natančno navedeno, za kakšne posle se ta ali oni tajni policist porablja, če je anarhistom zelo nevaren. Policija ne more izvedeti, od kod je anarhist dobil dotične fotografije in podatke o tajnih policijstih. Sodi se, da je v anarhističnih krogih še mnogo tacihi albumov. Domneva se, da se anarhisti poslužujejo sredstva zvitihi policijstov. Včasih je kak policijst se spravil mej anarhiste in tako poizvedel vse. Na videz se je udeleževal vsega njih delovanja. Sedaj se pa kaže, da so anarhisti že poslali svoje ljudi mej policijo.

— **Hudo zimo** imajo v Galiciji. Po vsej deželi leži sneg in poleg tega pa imajo še po pet stopinj mraza.

— **Primankljaj ogerske razstave** znaša okroglih pet milijonov goldinarjev. Poleg tega pa imajo še mnogo zgube tisti, ki so bili prevzeli restavracije, prodajo ustopnic itd. Razstava se je bila popolnoma ponesrečila. Hrvatska mora od tega primankljaja plačati 150 000 gld.

— **Živ izpod železniškega vlaka.** Na postaji v Palanci so zbirali vagone, iz katerih so sestavili vlak. Starec imenom Jovan Petrović, trgovec iz Starega Adjibegovca, zagledal se je v svojo potniško karto, obrnen slučajno hrptom k progi, kjer so sestavljali vlak. O sestavljanju je šel vlak nazaj, t. j. lokomotiva je porivala vagone pred seboj. Hkratu je vagon, dosevši do starca, istega podrl na tla. Mož je padel baš med tračnici proge, a po naključju (!) tega nihče ni opazil (!). Počasi so se vagoni pomikali preko starca, ki je v svojem stoku kričal, kar se je dalo. To kričanje je čul še drug potnik, trgovec Bankovič, ter jel je kričati še on, da se ustavi vlak. No strojevodja je zarez ustavil vlak še o pravem času in izpod vlaka so izvlekli od strahu polumrtvega starca. Samo jeden meter še naj bi bil šel vlak dalje in dospela bi bila nizka lokomotiva do moža, ležečega med tračnicama, in gotovo bi ga bila strla.

— **Bančni škandali v Italiji.** Pri vseh podružnicah neapolske banke zasledili so velike nerednosti in so zaradi tega bile potrebne osebne premembe v vodstvu milanske in turinske podružnice.

— **Štrajk razkladalcev.** V Altoni in Hamburgu so razkladalci napovedali štrajk. Na skoro vseh ladijah je vse tiho. 2300 ljudi praznuje.

— **Danski carjevič v nevarnosti.** Ko se je danski prestolonaslednik te dni sprehajal blizu pristanišča, je planil proti njemu bik, ki se je odtrgal, ko so ga hoteli naložiti na ladijo. Ko sta princezinji bežali se je princ tako dolgo branil besne živali s palico, da so prihiteli ljudje in bika ujeli.

— **Zblazneli poslanec.** Deželni poslanec Gebler, ki je dne 23. novembra bil prišel v Prago, da se udeleži zborovanja protisemitske zveze čeških Nemcev, je zblaznel, in so ga morali odpeljati v bolnico.

Loterijske srečke.

V Lincu dne 21. nov. t. l.: 88, 48, 44, 61, 17.

V Trstu dne 21. nov. t. l.: 3, 58, 9, 31, 47.

V Pragi dne 26. nov. t. l.: 36, 17, 30, 52, 90.

Tržne cene.

V Ljubljani dne 31. okt. 1896. Pšenica gld. 7-80 kr., rž gld. 6.— kr., ječmen gld. 5-50 kr., oves gld. 6-50 kr., ajda gld. 8.— kr., proso gld. 6.— kr., turšica gld. 5-20 kr., leča gld. 10.— kr., grah gld. 10.— kr., fižol gld. 10.— kr., (Vse cene veljajo za 100 kgr.)